

Field : Sport Psychology

Type : Research Article

Recieved: 03.04.2016 - *Accepted*: 22.05.2016

Pedagojik Formasyon Eğitimi Gören Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Mezunlarının ve Diğer Alan Mezunlarının Özyeterlik İnançlarının Karşılaştırılması

Nihal AKOĞUZ YAZICI¹, Arslan KALKAVAN²

¹Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Rize, TÜRKİYE

²Karadeniz Teknik Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Trabzon, TÜRKİYE

E-Posta: nihal.akoguz@erdogan.edu.tr

Öz

Öğretmenlerin özyeterlik inançları, bir meslek olan öğretmenliğin gerektirdiği bilgi, beceri ve yeterliklere sahip olma ve karşılaşılabilecekleri durumların üstesinden gelebilecekleriyle yakın ilişkilidir. Pedagojik formasyon eğitimi alan Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu mezunları ile diğer bölümlerden mezun öğretmen adaylarının özyeterlik inançlarının belirlenmesi, meslek yaşantılarında etkili bir performans sergilemeleri açısından önem arz etmektedir. Bu araştırmanın amacı, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi ve Adnan Menderes Üniversitesinde pedagojik formasyon eğitimi alan Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu mezunları ile diğer bölümlerden mezun öğretmen adaylarının özyeterlik inanç düzeylerini belirlemek ve bu özyeterlik inançlarının belirli değişkenlere (cinsiyet, yaş, medeni durum) göre değişimini ortaya koymaktır. Çalışmaya, 2014-2015 eğitim öğretim yılında Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nden 72 ve Adnan Menderes Üniversitesi'nden 48 olmak üzere toplam 120 formasyon eğitimi alan öğretmen adayı katılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak, Tschannen-Moran ve Woolfolk Hoy (2001) tarafından geliştirilen ve Türkçeye uyarlama çalışması Çapa, Çakıroğlu ve Sarıkaya (2005) tarafından yapılan 'Teachers' Sense of Efficacy Scale' (TSES-Öğretmen Özyeterlik Ölçeği) kullanılmıştır. Ölçek, 'öğrenci katılımı, öğretim stratejileri ve sınıf yönetimine yönelik özyeterlik olmak üzere üç alt boyuttan oluşmaktadır. Veriler SPSS (Statistical Package for Social Sciences) istatistik paket programı kullanılarak analiz edilecektir. Araştırmada one way Anova ve t testi kullanılacaktır ve Öğretmen adaylarının verdikleri cevaplar değerlendirilerek özyeterlik inançlarını ne derece etkilediği belirlenecektir.

Anahtar kelimeler: İnanç, pedagojik formasyon, öz yeterlik

A Comparison of Self-Efficacy Beliefs of the College of Physical Education and Sports Graduates to the Graduates of Other Majors within the Pedagogical Formation Training Programs

Abstract

Teachers' self-efficacy beliefs are shaped by their professional knowledge, skills, and efficacies, and their ability to handle problematic situations that arise on occasion. To better serve the professional development needs of the college of physical education and sports (CPE&S) graduates, it is important to compare the self-efficacy beliefs of them to the graduates of the other majors. Therefore, the purpose of this study was to identify the levels of self-efficacy beliefs of the CPE&S graduates and the graduates of other majors and to examine the beliefs in relation to some demographic variables including gender, age, and marital status. The participants of the study were 120 trainees enrolled in pedagogical formation training programs within the 2014 – 2015 academic year, 72 of which were from Recep Tayyip Erdogan University and 48 were from Adnan Menderes University. The data collection instrument was the Teachers' Sense of Efficacy Scale' (TSES) (Tschannen-Moran & Woolfolk Hoy, 2001) adapted to Turkish by Çapa, Çakıroğlu & Sarıkaya (2005). The scale consisted of three dimensions: (a) student participation, (b) instructional strategies, and (c) self-efficacy regarding classroom management. The data have been analyzed employing one-way ANOVA and t-Test procedures within IBM SPSS 23 program and the results will be presented at the conference and answers the teacher candidates will be determined by assessing the extent to affect self-efficacy.

Keywords: Beliefs, pedagogical formation training, self-efficacy

Giriş

İlk defa 1977 yılında ele alınan Öz-yeterlik kavramı, geçmişten günümüze bir çok alanda farklı değişkenlerle ilişkilendirilerek ele alınmıştır. Bu kavram son yıllarda özellikle fen eğitimi, matematik, bilgisayar ve gelişim psikolojisi gibi alanlarda sıklıkla karşımıza çıkmaktadır. Özyeterlik kavramı çeşitli kaynaklarda kavram, öz-yeterlik algısı, inancı ya da yargısı olarak ifadelendirilmektedir.

Özyeterlik kavramı, kişinin istenen bir eylemi gerçekleştirmek için kendisi tarafından algılanan yeteneğidir (Bandura 1986). Bir başka tanımda ise insanların, yaşamlarında kendilerini nasıl motive ettikleri, nasıl düşündükleri, nasıl davrandıkları ve nasıl hissettiklerinin bilincinde olmalarını içeren bir teori olarak yorumlanmaktadır (Ritter, Boone ve Rubba, 2001).

Bandura Yeterlik'i iki bileşen hâlinde açıklanmaktadır, bu bileşenler; özyeterlik ve sonuç beklentisidir. Sonuç beklentisi; "bireyin belirli sonuçlara yol açacak davranışlarını değerlendirmesi" olarak tanımlanabilir. Özyeterlik ise; "bireyin sonuç üretmesini gerektiren davranışı başarı ile uygulayabilmesine olan inancıdır (Bandura, 1995, 102, Akt. Doğan, 2009: 75.). Bandura, (1995)'ya göre öz-yeterlilik algısı bireylerin, yaşamlarında seçenek ve fırsat yaratmada, kariyer yeterliliği düşüncelerinde, üstesinden gelinmesi gereken zor durumlarda ya da asılacak engellerde açısından oldukça önemli olduğu ileri sürülmektedir. Algılanan özyeterlik, insanların hayatlarını etkileyen olayların seviyesine göre kendi yetenekleri hakkındaki inançlarının, performanslarını belirlemesidir. Özyeterlik inancı, insanların hislerini, düşüncelerini, kendilerini motive etmelerini ve davranışlarını belirler (Bandura, A, (1994). Bandura'ya göre bir işi yapmak için gerekli becerilere sahip olmak sadece başarıya bağlı değildir. Diğer taraftan bir bireyde özyeterlik inancı yoksa bir işi yapabilecek beceriye sahip olmasına rağmen beceriyi yapamayabilir ve başarısız olabilir (Gawith, 1995, Akt. Gökmen, Ekici, 2012: 844). Yani, eğer bir kişinin özyeterlik seviyesi düşükse başarı düzeyi de düşük, özyeterlik düzeyi yüksekse kişinin başarı düzeyi de daha yüksektir diyebiliriz.

Bandura'nın, öz-yeterlik algısının bireyin;

- a) etkinliklerinin seçimini
- b) güçlükler karşısındaki sebatını
- c) çabalarının düzeyini
- d) performansını

Etkilediği konusundaki görüşü birçok araştırmancının da konusu olmuştur. Araştırma sonuçları Bandura'yı doğrulamakta, bir durumla ilgili öz-yeterlik algısı yüksek olan bireylerin, bir işi başarmak için büyük çaba gösterip, olumsuzluklarla karşılaştıklarında da kolayca geri dönmediklerini, ısrarlı ve sabırlı olduklarını göstermektedir. Bu açıdan bakıldığında, öz-yeterlik algısı eğitimde üzerinde durulması gereken önemli özelliklerden biridir diyebiliriz (Aşkar, P ve Umay, A, 2001). Başarılar, öz yeterlik algısının artmasını sağlarken başarısızlıklar zarar verir. Bu zarar özellikle öz yeterlik algısı tam olarak kurulmadan önce meydana gelirse ortaya çıkar. Eger insanlar sadece kolay başarılar yasarsa başarısızlık durumunda cesaretleri daha çabuk kırılır (Arslan A, 2008). Özyeterliği düşük öğrenciler görev dağılımından kaçınabilir, kendilerini etkili ve muhtemelen katılımcı olarak değerlendirirler. Özyeterliğe sahip öğrenciler ise kendi yeteneklerinden şüphe duyan öğrencilerden daha çok

çaba harcar ve sabreder (Schunk, 1990). Öğretimin etkili olabilmesi yüksek özyeterliliğe sahip öğretmen adaylarının yetişmesiyle gerçekleşecektir.

Dünyadaki en onurlu ve gururlusu öğretmenlik mesleğidir. Bu bağlamda, toplumun mimarları olan öğretmenlerin ülkenin ve çağın ihtiyaçlarını ilke edinmeleri gerekir. Çünkü bir ülkenin kalkınması ile toplumun refah seviyesi, öğretmenlerin yetiştirilme şekliyle ve görevlerini en iyi şekilde yerine getirebilecek meslekî ve kişisel niteliklere sahip olmalarına bağlıdır. Yani, öğretmenlik mesleği gelecek nesillerini, bir başka söyleyişle toplumların kaderini belirleyen bir meslektir (Yetim ve Göktaş, 2004).

Öğretmen, öğrenme ve öğretme süreçlerinin temel öğelerinden biridir. Öğrenciyle devamlı etkileşim halinde bulunan, eğitim programını uygulayan, öğretimi yöneten ve hem öğrencinin hem de öğretimin değerlendirmesini yapan kişidir. Öğretmenin nitelikleri, bu süreçlerin niteliğini de büyük ölçüde etkilemektedir (MEB, 1999).

1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nda öğretmenliğin bir "ihtisas mesleği" olduğu, öğretmen adaylarında aranacak niteliklerin genel kültür, özel alan eğitimi ve pedagojik formasyondan oluştuğu, bu alanlara ait niteliklerin Millî Eğitim Bakanlığı tarafından saptanacağı hükümlerine yer verilmektedir. (MEB, 1999).

Öğretmen yetiştirmede, en az yirmi bir kredilik öğretmenlik formasyon dersleri koşulu, günümüzde artık bu alandaki gereksinimi karşılayamamaktadır. Nitekim, Yükseköğretim Kurulunun eğitim fakülteleri programlarında 1998 yılı içinde yaptığı son düzenleme ile öğretmenlik formasyonu dersleri ve bu derslerin süreleri artırılmıştır. Ancak, üzerinde uzlaşmış ve belgelenmiş öğretmen Yeterlikleri belirlenememiştir. (MEB, 1999).

Millî Eğitim Temel Kanunu'nda yer alan pedagojik formasyon kavramı, Yeterlik ifade etmediğinden, bunun yerine, çalışmada eğitime-öğretme Yeterlikleri kavramı kullanılmıştır. Eğitime-öğretme Yeterlikleri, "eğitim sürecinde öğretmenin, belli bir özel alana ilişkin bilgi, beceri ve tutumları başkalarına öğretme veya onların öğrenilmesi için uygun fırsat ve olanakları yaratma durumu" olarak tanımlanmıştır. (MEB, 1999).

Köktaş, (2003) öğretmen adaylarının yeterliklerinin geliştirilmesi için öğretmenlik yapacakları alanın akademik bilgisini kazanmalarının ve insan ilişkilerini geliştirmelerinin gerekliliğine dikkat çekmiştir. Öğretmen Özyeterlik inancı, öğretmenlerin öğretme işlevini başarılı bir şekilde yerine getirebilmek için gerekli davranışları gösterecekleri konusundaki inanışları olarak tanımlanmaktadır. (Atıcı, 2000. Akt. Umaz, 2010). Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu mezunları ve diğer alan mezunlarının özyeterlik inançlarının belirlenmesinin, alınacak önlemler açısından fayda sağlayacağı düşünülmektedir.

Dünya literatürüne ve ülkemizdeki çalışmalara baktığımızda özyeterlik kavramıyla sıklıkla karşılaşmamıza rağmen, Ülkemizde biçimlenme eğitimi alan Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu mezunlarına yönelik çok fazla çalışmaya rastlanmamıştır. Bu nedenle Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu mezunları ve diğer alan mezunlarının özyeterlik inançlarının karşılaştırılması ve bazı değişkenlere göre özyeterlik inançlarının farklılaşp farklılaşmadığını ortaya çıkarmak amacı ile bir inceleme yapılması düşünülmüştür.

Yöntem

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini 2014-2015 eğitim öğretim yılında Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi ve Adnan Menderes Üniversitesi'nde Pedagojik Formasyon eğitimi öğrenim gören 214 (69 kız, 51 erkek) öğretmen adayı oluşturmaktadır.

Veri toplama Aracı

Öğretmen adaylarının Özyeterlik İnançlarının değerlendirilebilmesi için, Tschannen-Moran ve Woolfolk Hoy (2001) tarafından geliştirilen ve Türkçeye uyarlama çalışması Çapa, Çakıroğlu ve Sarıkaya (2005) tarafından yapılan öğretmen adaylarının özyeterliklerini nasıl algıladıklarını betimlemeye çalışan 'Teachers' Sense of Efficacy Scale' (TSES-Öğretmen Özyeterlik Ölçeği) kullanılmıştır. Ölçek, 'öğrenci katılımı, öğretim stratejileri ve sınıf yönetimine yönelik özyeterlik olmak üzere üç alt boyuttan oluşmaktadır. "Öğrenci katılımını sağlama" olarak adlandırılan birinci boyut; öğretmenlerin öğrencileri okul etkinliklerini iyi yapabileceklerine ne düzeyde inandırabilecekleri ile ilgili maddelerden oluşmaktadır. "Sınıf yönetimi" olarak adlandırılan ikinci boyut; öğretmenlerin sınıfta istenmeyen davranışları ne düzeyde kontrol edebilecekleri ile ilgilidir. "Öğretim stratejileri" olarak adlandırılan üçüncü boyut ise öğretmenlerin farklı değerlendirme stratejilerini ne düzeyde kullanabileceklerine ilişkin maddelerden oluşmaktadır.

Çapa, Çakıroğlu ve Sarıkaya (2005) tarafından geliştirilen ölçeğin orijinali 5'li olarak (yetersiz, çok az yeterli, biraz yeterli, oldukça yeterli ve çok yeterli) derecelendirilmekte, ancak dokuz eşit aralıktan oluşmaktadır. Bu çalışmada da ölçek beşli olarak derecelendirilmiş ve aralık sayısı 5'e indirilmiştir. Ölçekte seçenekler, (1) "yetersiz", (2) "çok az yeterli", (3) "biraz yeterli", (4) "oldukça yeterli" ve (5) "çok yeterli" olarak düzenlenmiştir. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 24, en yüksek puan ise 120'dir. Bu çalışmada yapılan analizler sonucunda elde edilen Cronbach Alfa iç tutarlık katsayıları ise; öğrenci katılımını sağlama boyutu için ".81", sınıf yönetimi boyutu için ".81", öğretim stratejileri boyutu için ".80" ve ölçeğin geneli için ".91" dir.

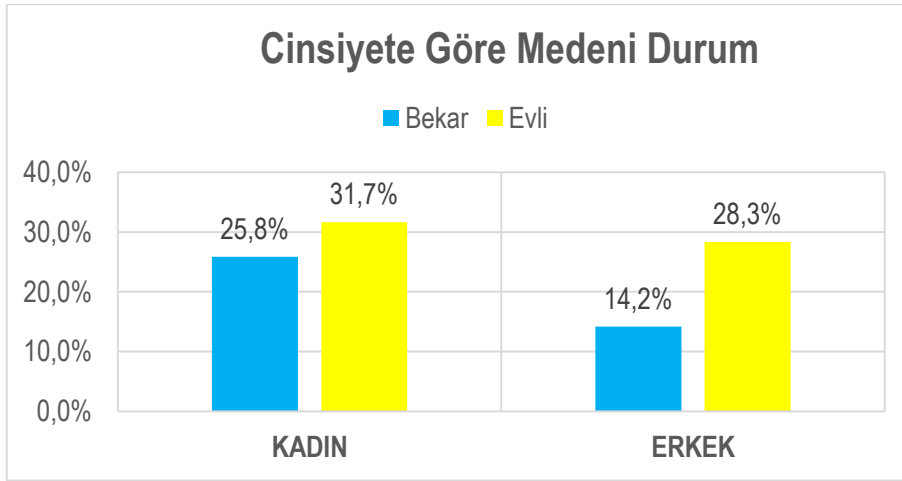
Verilerin Analizi

Özyeterlik İnanç Ölçeğinden elde edilen veriler SPSS (Statistical Package for Social Sciences) istatistik paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Katılımcılara ilişkin demografik özellikler ve özyeterlik inanç puanları hesaplanarak, bu puanların normal dağılıma sahip olup olmadığına ilişkin inceleme yapılmış, verilerin normal bir dağılıma sahip olup olmadığını belirlemek için Shapiro-Willk testi uygulandı ($n < 2000$). Bu test sonucunda verilerin her alt boyutta (ÖKYÖY, ÖSYÖY, SYYÖY) normallik varsayımını sağladığı görülmektedir ($p > 0.05$). Katılımcıların demografik bilgilerinin dağılımlarının belirlenmesi için frekans (f) ve yüzde (%) tanımlayıcı istatistik yöntemleri kullanılmıştır. Ayrıca katılımcıların cinsiyet, mezun olunan bölüm, mezuniyet yılı ve pedagojik formasyon alınan üniversiteye göre özyeterlik inanç puanları arasında anlamlı farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla $\alpha = 0,05$ anlamlılık düzeyinde bağımsız örneklem t testi ve tek yönlü varyans analizi testleri kullanılmıştır.

Bulgular

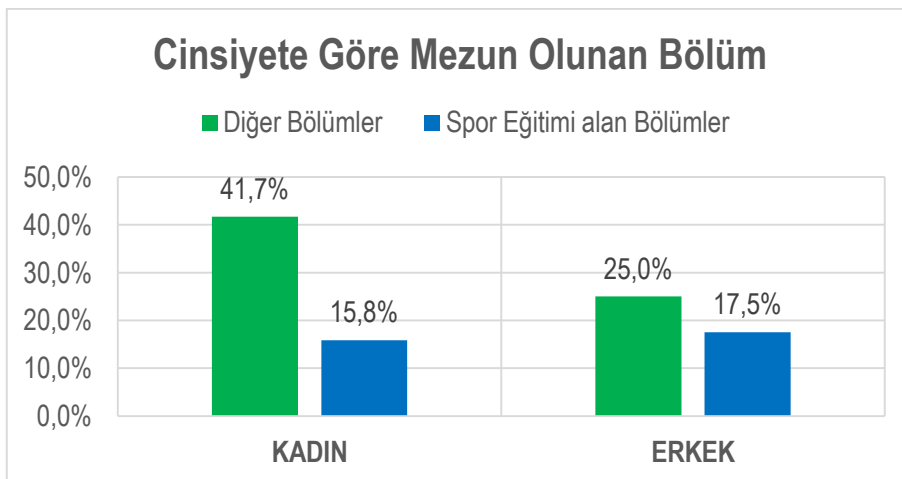
Bu bölümde Pedagojik Formasyon Eğitimi Gören BESYO Mezunlarının ve Diğer Alan Mezunlarının Özyeterlik İnançları, cinsiyet, bölüm, mezuniyet yılı ve pedagojik formasyon eğitimi alınan üniversite gibi bazı değişkenler açısından incelenmiştir. Öncelikle bu değişkenlere göre katılımcıların demografik özellikleri verilip, ardından değişkenler açısından özyeterlik inanç puanları arasında fark tablolar halinde sunulacaktır.

Bu çalışmaya katılan Pedagojik Formasyon Eğitimi Gören BESYO Mezunlarının ve Diğer Alan Mezunlarına ait demografik özellikleri aşağıda grafikler yardımıyla özetlenmiştir.

Şekil 1. Öğrencilerin cinsiyete göre medeni durumlarının dağılımı

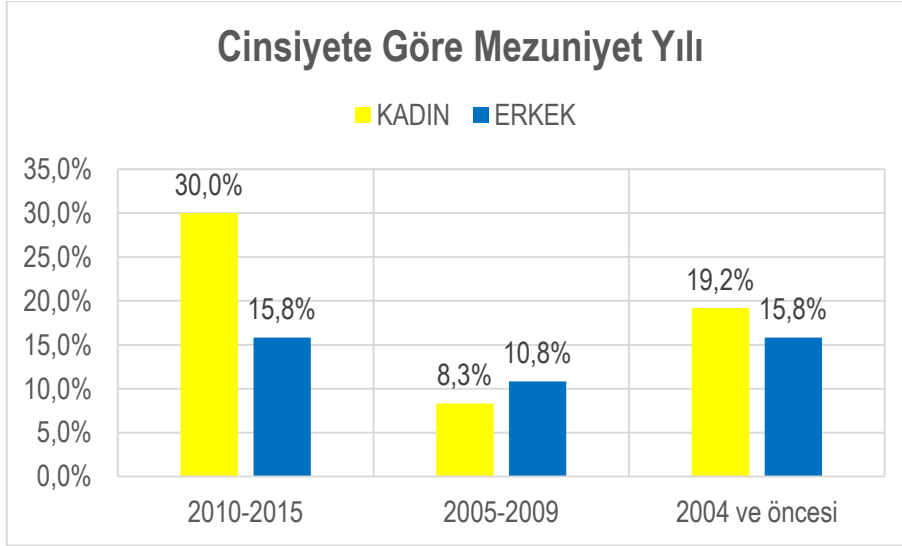
Şekil incelendiğinde, çalışmaya 69'u kadın 51'i erkek olmak üzere toplam 120 öğretmen adayı katıldığı görülmektedir. Medeni durumlarına göre kadınların %25.8'i bekar ve %31.7'si evli iken; erkeklerin %14.2'si bekar ve %28.3'ü evlidir.

Şekil 2. Öğrencilerin cinsiyete göre mezun oldukları bölümlerinin dağılımı

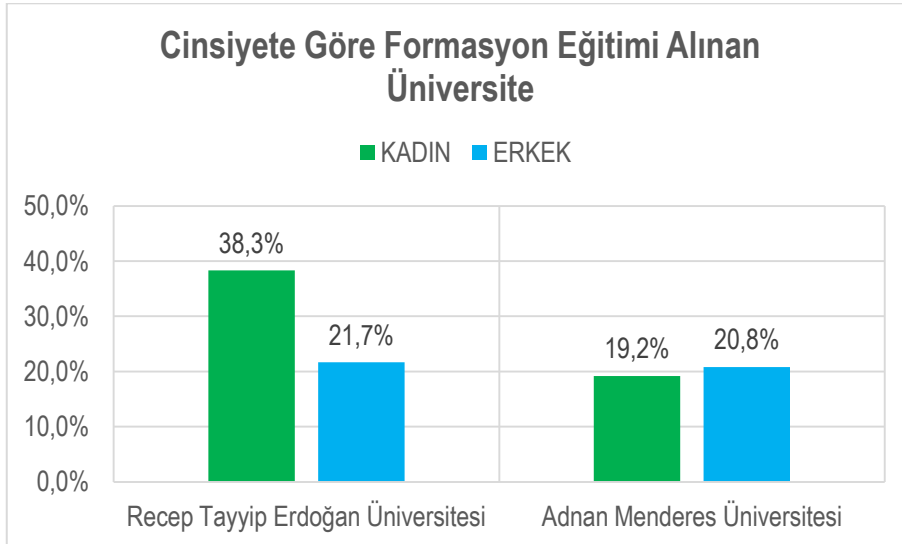
Şekil incelendiğinde, çalışmaya 69'u kadın 51'i erkek olmak üzere toplam 120 öğretmen adayı katıldığı görülmektedir. Mezun olunan bölüme göre kadınların %41.7'si pedagojik

formasyon eğitimi gören BESYO ve %15.8'i pedagojik formasyon eğitimi gören diğer alanlardan mezun iken; erkeklerin %25'i pedagojik formasyon eğitimi gören BESYO ve %17.5'i pedagojik formasyon eğitimi gören diğer alanlardan mezundurlar.

Şekil 3. Öğrencilerin cinsiyete göre mezuniyet yıllarının dağılımı

Şekil incelendiğinde, çalışmaya 69'u kadın 51'i erkek olmak üzere toplam 120 öğretmen adayı katıldığı görülmektedir. Mezuniyet yılına göre kadınların %30'u 2010-2015 yılları arası, %8.3'ü 2005-2009 yılları arası ve %19.2'si 2004 ve öncesi iken; erkeklerin %15.8'i 2010-2015 yılları arası, %10.8'i 2005-2009 yılları arası ve %15.8'i 2004 ve öncesidir.

Şekil 4. Öğrencilerin cinsiyete göre formasyon eğitimi aldıkları üniversite dağılımı

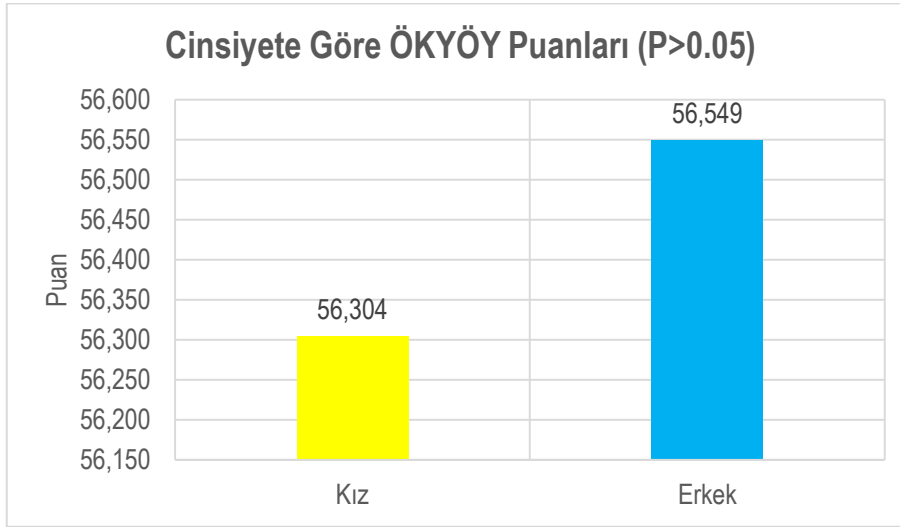
Şekil incelendiğinde, çalışmaya 69'u kadın 51'i erkek olmak üzere toplam 120 öğretmen adayı katıldığı görülmektedir. Pedagojik formasyon eğitimi alınan üniversiteye göre

kadınların %38.3'ü RTEÜ ve %19.2'si ADÜ iken; erkeklerin %21.7'si RTEÜ ve %20.8'i ADÜ'dür.

Verilerin normal dağılım gösterip göstermediklerine Kolmogorov-Smirnov Testi ile bakılmıştır. Bu test sonucunda verilerin, normallik varsayımını sağladığı görülmektedir ($p>0.05$) sonuç olarak parametrik testler uygulanabilir. Bu doğrultuda cinsiyet, medeni durum, mezun olunan üniversite açısından t testi, mezuniyet yılı ve mezun olunan bölüm açısından one way testinin uygulanmasına karar verilmiştir.

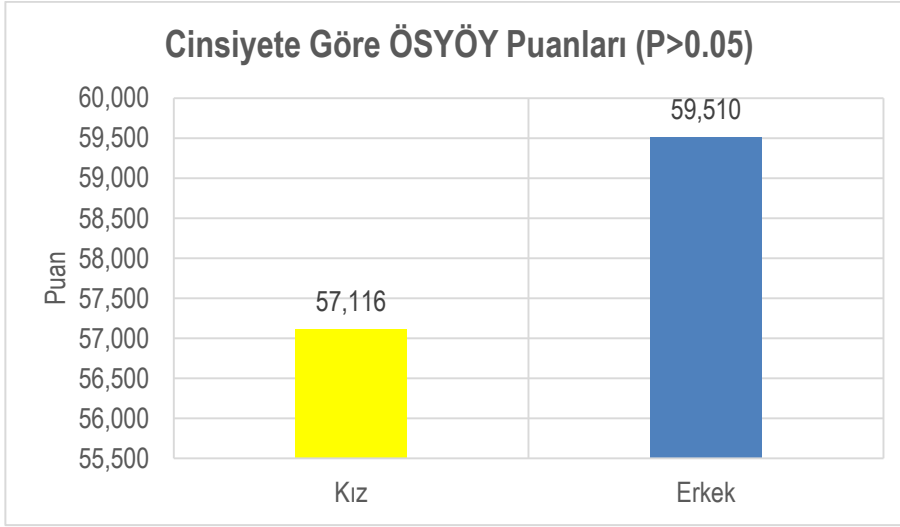
Pedagojik Formasyon Eğitimi Gören BESYO Mezunlarının ve Diğer Alan Mezunlarının Özyeterlik İnançları alt boyutlarının (ÖKYÖY, ÖSYÖY ve SYYÖY) cinsiyete göre anlamlı bir farklılık içerip içermediğini belirlemek $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde için bağımsız iki grup için t testi uygulandı.

Test sonuçları erkeklerin Özyeterlik İnançları alt boyut ÖKYÖY puanları arasında önemli bir fark olmadığını gösterdi ($t_{(118)} = -0.184$; $p>0.05$). Erkeklerin ÖKYÖY puanları (56.596 ± 6.787) kızların puanından daha yüksek olduğu görüldü (Bak Grafik 1).

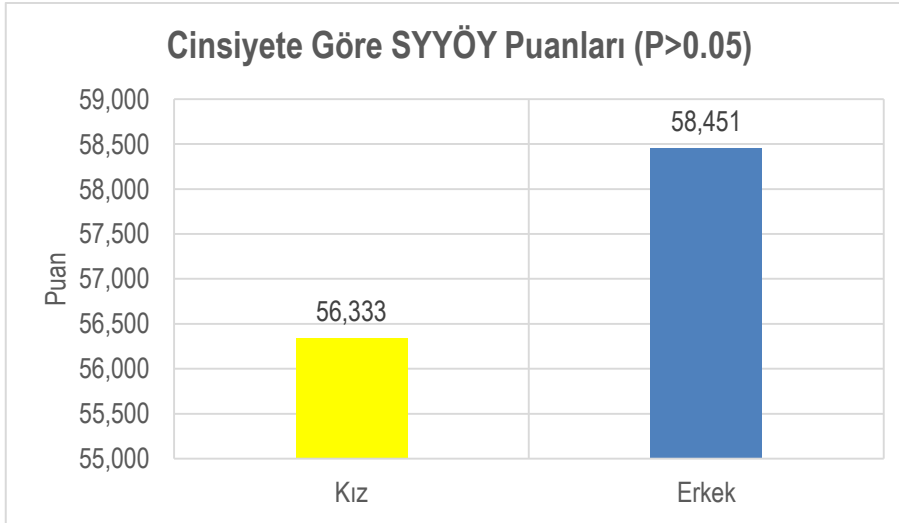
Şekil 5. Pedagojik Formasyon Eğitimi Gören Öğrencilerin ÖKYÖY puanlarının cinsiyete göre t testi sonuçları

Test sonuçları erkeklerin Özyeterlik İnançları alt boyut ÖSYÖY puanları arasında önemli bir fark olmadığını gösterdi ($t_{(118)} = -1.718$; $p>0.05$). Erkeklerin ÖSYÖY puanları ($59,510 \pm 6,304$) kızların puanından daha yüksek olduğu görüldü (Bak Grafik 2).

Şekil 6. Pedagojik Formasyon Eğitimi Gören Öğrencilerin ÖSYÖY puanlarının cinsiyete göre t testi sonuçları

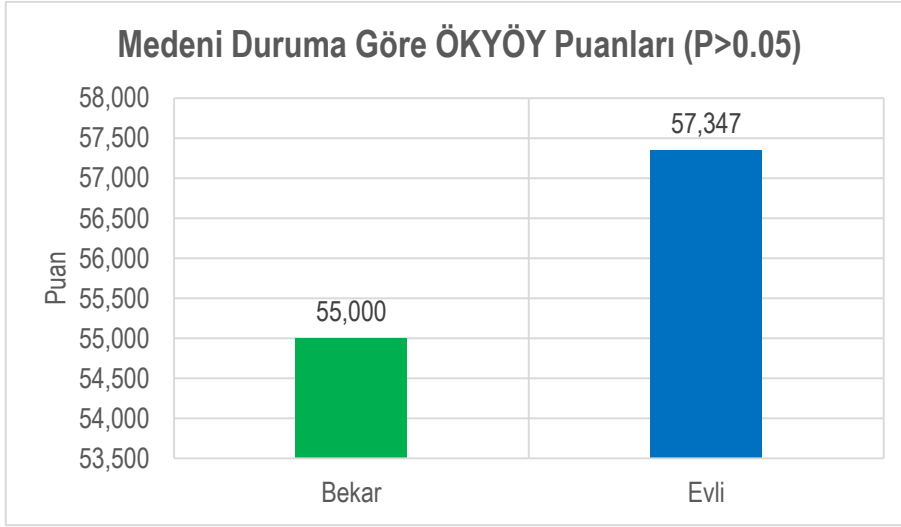
Test sonuçları erkeklerin Özyeterlik İnançları alt boyut SYYÖY puanları arasında önemli bir fark olmadığını gösterdi ($t_{(118)} = -1.377$; $p > 0.05$). Erkeklerin SYYÖY puanları ($58,451 \pm 8,041$) kızların puanından daha yüksek olduğu görüldü (Bak Grafik 3).

Şekil 7. Pedagojik Formasyon Eğitimi Gören Öğrencilerin SYYÖY puanlarının cinsiyete göre t testi sonuçları

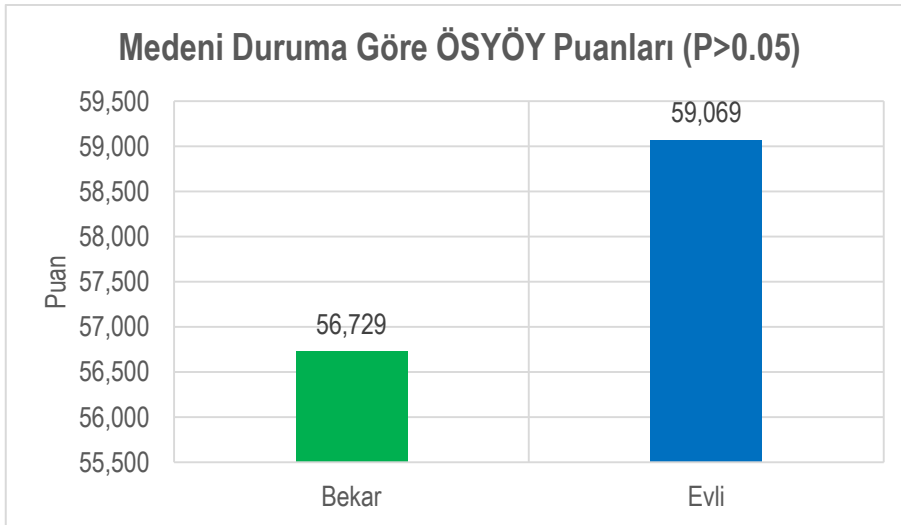
Pedagojik Formasyon Eğitimi Gören BESYO Mezunlarının ve Diğer Alan Mezunlarının Özyeterlik İnançları alt boyutlarının (ÖKYÖY, ÖSYÖY ve SYYÖY) medeni duruma göre anlamlı bir farklılık içerip içermediğini belirlemek $\alpha = 0.05$ anlamlılık düzeyinde için bağımsız iki grup için t testi uygulandı.

Test sonuçları evlilerin Özyeterlik İnançları alt boyut ÖKYÖY puanları arasında önemli bir fark olmadığını gösterdi ($t_{(118)} = -1.773$; $p > 0.05$). Evlilerin ÖKYÖY puanları (57.347 ± 6.824) bekarların puanından daha yüksek olduğu görüldü (Bak Grafik 4).

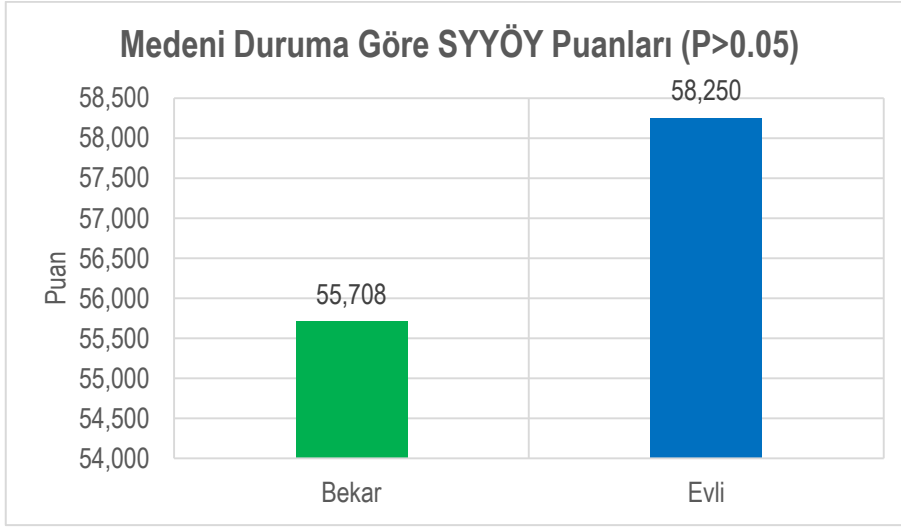
Şekil 8. Pedagojik Formasyon Eğitimi Gören Öğrencilerin ÖKYÖY puanlarının medeni duruma göre t testi sonuçları

Test sonuçları evlilerin Özyeterlik İnançları alt boyut ÖSYÖY puanları arasında önemli bir fark olmadığını gösterdi ($t_{(118)} = -1.663$; $p > 0.05$). Evlilerin ÖSYÖY puanları (59.069 ± 6.822) bekarların puanından daha yüksek olduğu görüldü (Bak Grafik 5).

Şekil 9. Pedagojik Formasyon Eğitimi Gören Öğrencilerin ÖSYÖY puanlarının medeni duruma göre t testi sonuçları

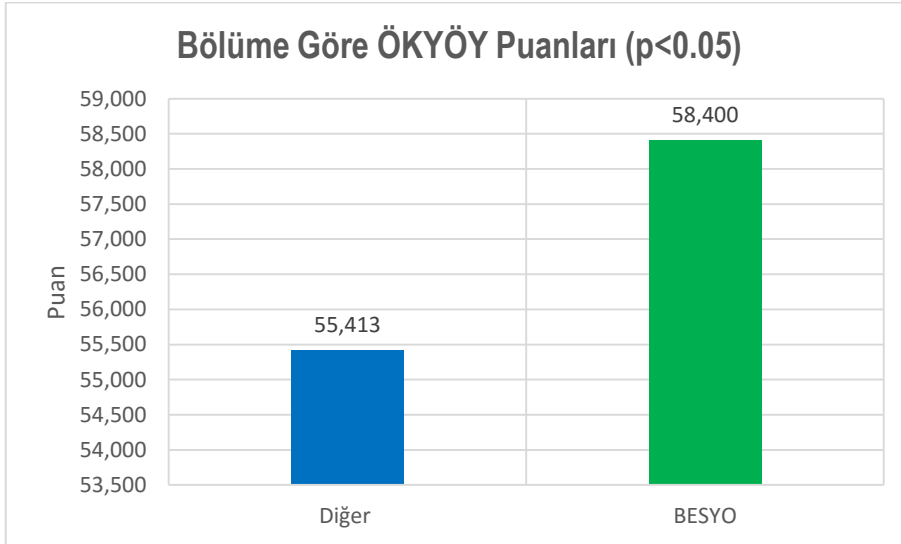
Test sonuçları evlilerin Özyeterlik İnançları alt boyut SYYÖY puanları arasında önemli bir fark olmadığını gösterdi ($t_{(118)} = -1.643$; $p > 0.05$). Evlilerin SYYÖY puanları (58.250 ± 8.172) bekarların puanından daha yüksek olduğu görüldü (Bak Grafik 6).

Şekil 10. Pedagojik Formasyon Eğitimi Gören Öğrencilerin SYYÖY puanlarının medeni duruma göre t testi sonuçları

Pedagojik Formasyon Eğitimi Gören BESYO Mezunlarının ve Diğer Alan Mezunlarının Özyeterlik İnançları alt boyutlarının mezun olunan bölüme göre anlamlı bir farklılık içerip içermediğini belirlemek $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde için bağımsız iki grup için t testi uygulandı.

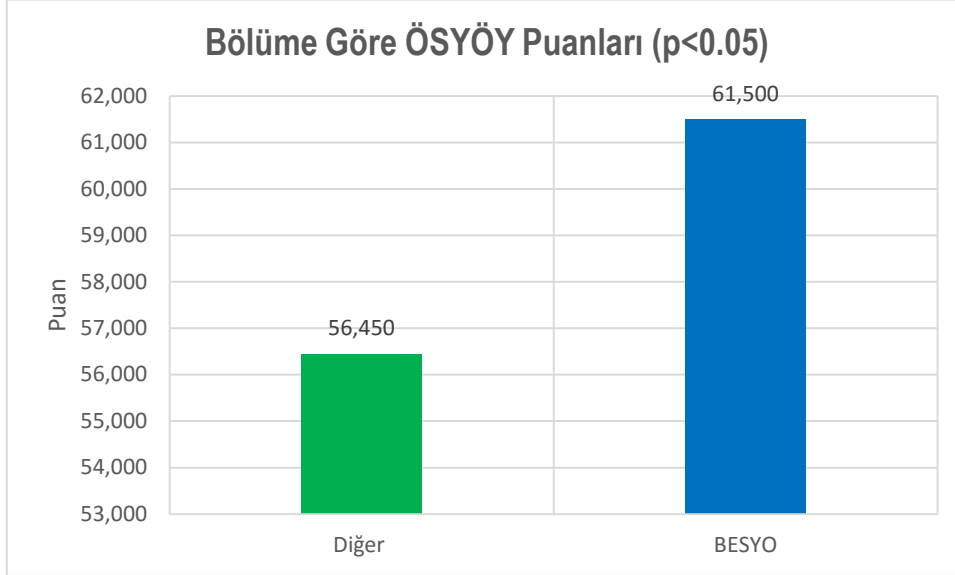
Test sonuçları BESYO mezunlarının Özyeterlik İnançları alt boyut ÖKYÖY puanları arasında önemli bir fark olduğunu gösterdi ($t_{(118)} = -2.18$; $p < 0.05$). BESYO mezunlarının ÖKYÖY puanları (58.400 ± 5.883) diğerlerinin puanından manidar bir şekilde daha yüksek olduğu görüldü (Bak Grafik 7).

Şekil 11. Pedagojik Formasyon Eğitimi Gören Öğrencilerin ÖKYÖY puanlarının bölüme göre t testi sonuçları

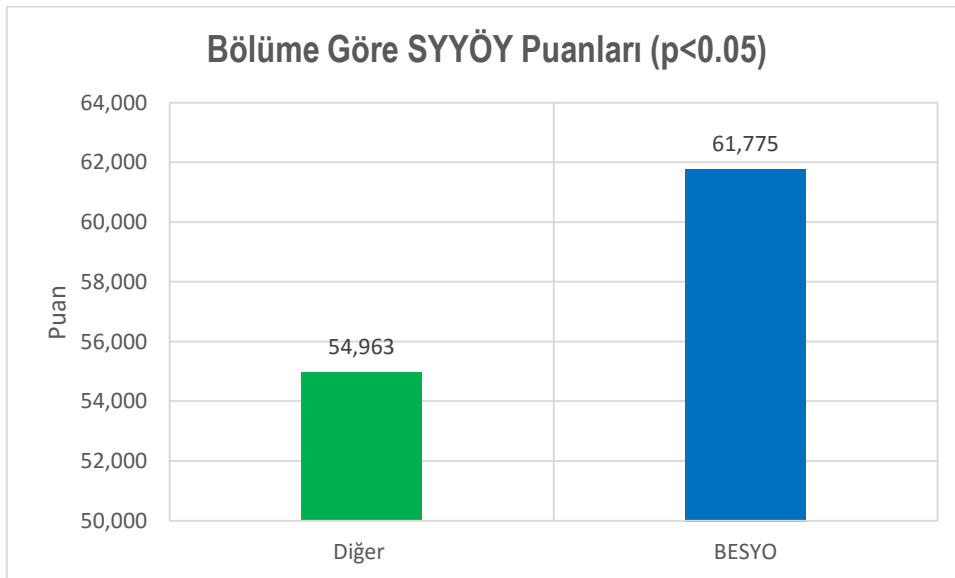
Test sonuçları BESYO mezunlarının Özyeterlik İnançları alt boyut ÖSYÖY puanları arasında önemli bir fark olduğunu gösterdi ($t_{(118)} = -3.595$; $p < 0.05$). BESYO mezunlarının ÖSYÖY

puanları (61.500 ± 5.702) diğerlerinin puanından manidar bir şekilde daha yüksek olduğu görüldü (Bak Grafik 8).

Şekil 12. Pedagojik Formasyon Eğitimi Gören Öğrencilerin ÖSYÖY puanlarının bölüme göre t testi sonuçları

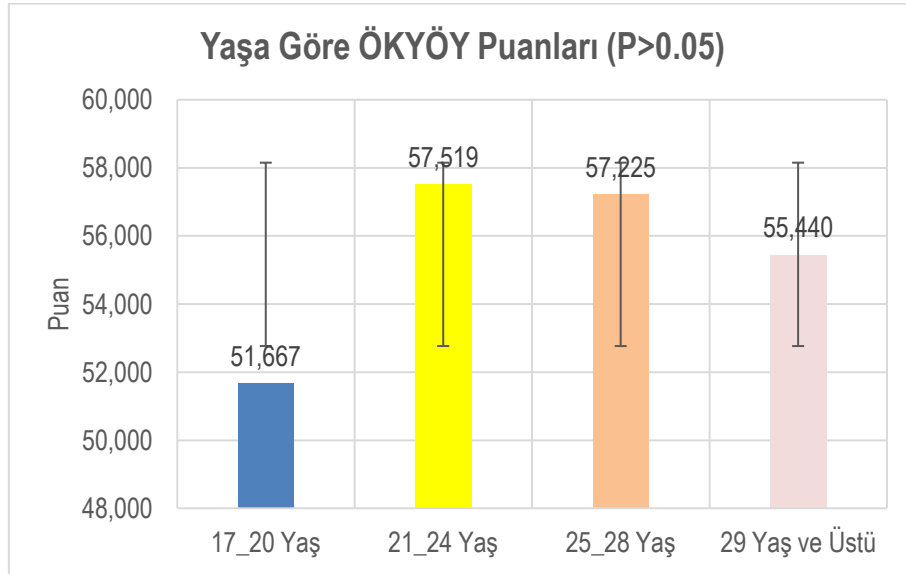
Test sonuçları BESYO mezunlarının Özyeterlik İnançları alt boyut SYYÖY puanları arasında önemli bir fark olduğunu gösterdi ($t_{(118)} = -4.542$; $p < 0.05$). BESYO mezunlarının SYYÖY puanları (61.775 ± 6.978) diğerlerinin puanından manidar bir şekilde daha yüksek olduğu görüldü (Bak Grafik 9).

Şekil 13. Pedagojik Formasyon Eğitimi Gören Öğrencilerin SYYÖY puanlarının bölüme göre t testi sonuçları

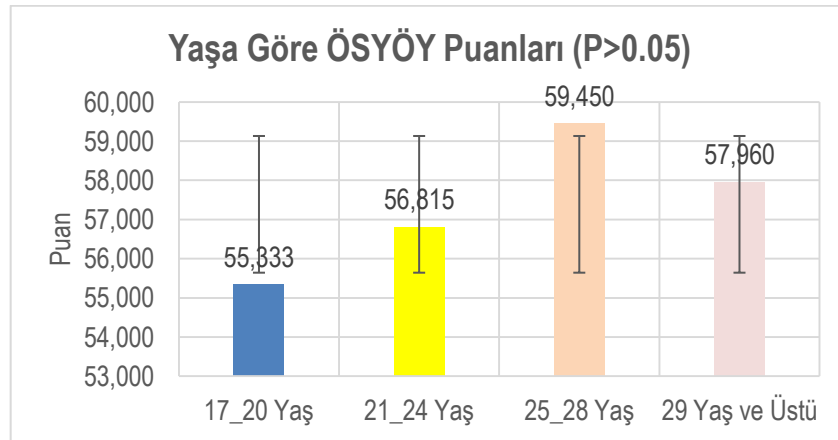
Pedagojik Formasyon Eğitimi Gören BESYO Mezunlarının ve Diğer Alan Mezunlarının Özyeterlik İnançları alt boyutlarının yaşa göre anlamlı bir farklılık içerip içermediğini belirlemek $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde için tek yönlü varyans analizi (one way anova) testi uygulandı.

Test sonuçları mezuniyet yılının Özyeterlik İnançları alt boyut ÖKYÖY puanları arasında önemli bir fark olmadığını gösterdi ($F(3, 116)= 1.134, p>0.05$). 21-24 yaş arası öğrencilerin ÖKYÖY puanları (57.519 ± 6.067) diğerlerinin puanından daha yüksek olduğu görüldü (Bak Grafik 10).

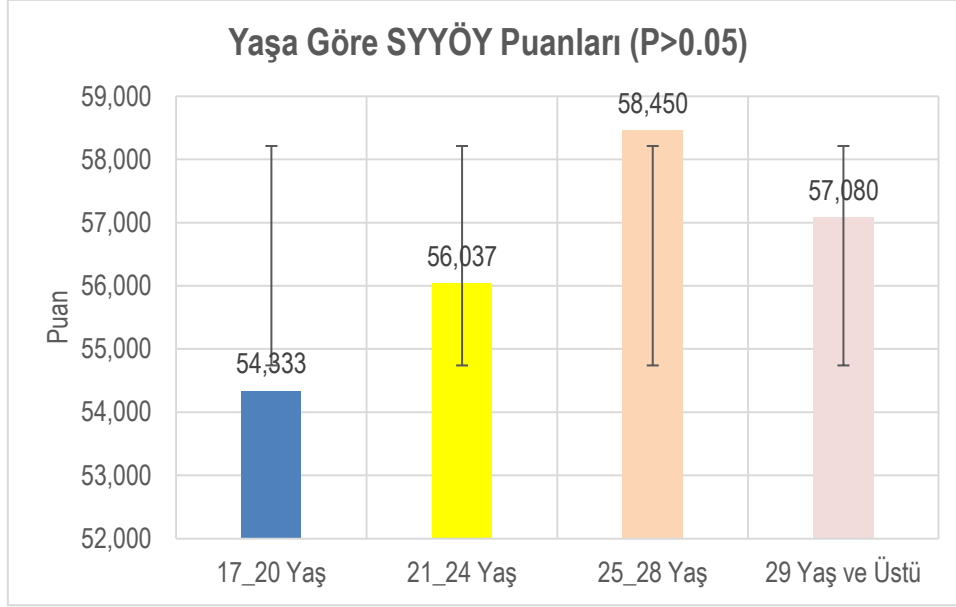
Şekil 14. Pedagojik Formasyon Eğitimi Gören Öğrencilerin ÖKYÖY puanlarının yaşa göre F testi sonuçları

Test sonuçları mezuniyet yılının Özyeterlik İnançları alt boyut ÖSYÖY puanları arasında önemli bir fark olmadığını gösterdi ($F(3, 116)= 0.810, p>0.05$). 25-28 yaş arası öğrencilerin ÖSYÖY puanları (59.450 ± 6.590) diğerlerinin puanından daha yüksek olduğu görüldü (Bak Grafik 11).

Şekil 15. Pedagojik Formasyon Eğitimi Gören Öğrencilerin ÖSYÖY puanlarının yaşa göre F testi sonuçları

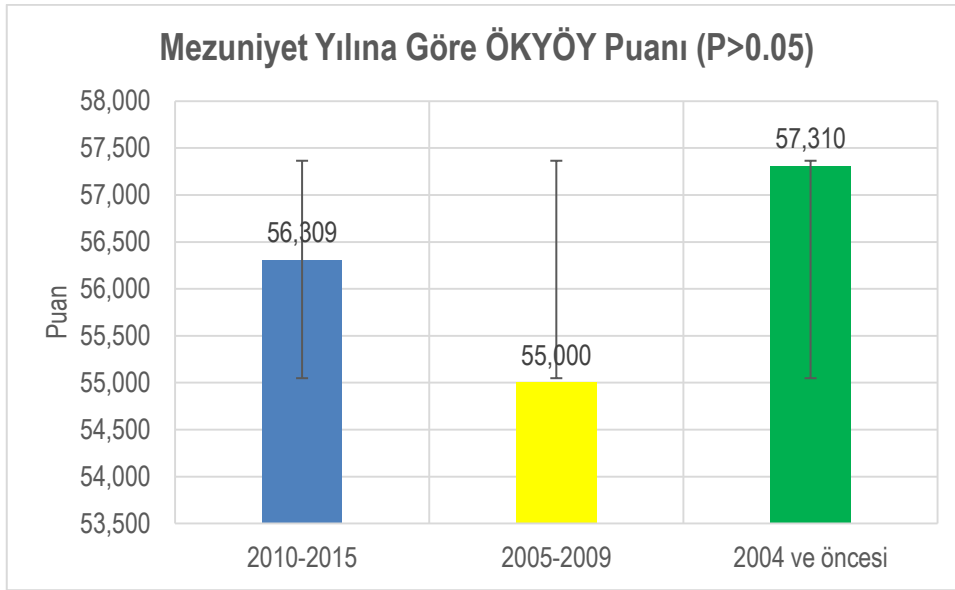
Test sonuçları mezuniyet yılının Özyeterlik İnançları alt boyut SYYÖY puanları arasında önemli bir fark olmadığını gösterdi ($F(3, 116) = 0.587, p > 0.05$). 25-28 yaş arası öğrencilerin SYYÖY puanları (58.450 ± 7.789) diğerlerinin puanından daha yüksek olduğu görüldü (Bak Grafik 12).

Şekil 16. Pedagojik Formasyon Eğitimi Gören Öğrencilerin SYYÖY puanlarının yaşa göre F testi sonuçları

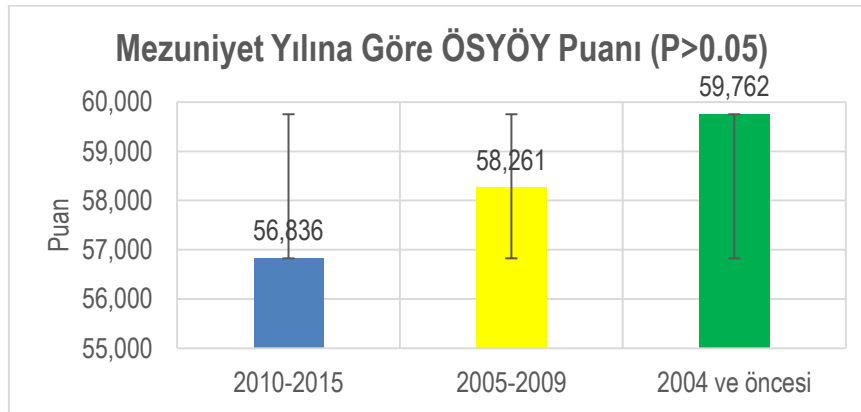
Pedagojik Formasyon Eğitimi Gören BESYO Mezunlarının ve Diğer Alan Mezunlarının Özyeterlik İnançları alt boyutlarının mezuniyet yılına göre anlamlı bir farklılık içerip içermediğini belirlemek $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde için tek yönlü varyans analizi (one way anova) testi uygulandı.

Test sonuçları mezuniyet yılının Özyeterlik İnançları alt boyut ÖKYÖY puanları arasında önemli bir fark olmadığını gösterdi ($F(2, 117) = 0.778, p > 0.055$). 2004 yılı ve öncesi mezunlarının ÖKYÖY puanları (57.310 ± 6.543) diğerlerinin puanından daha yüksek olduğu görüldü (Bak Grafik 13).

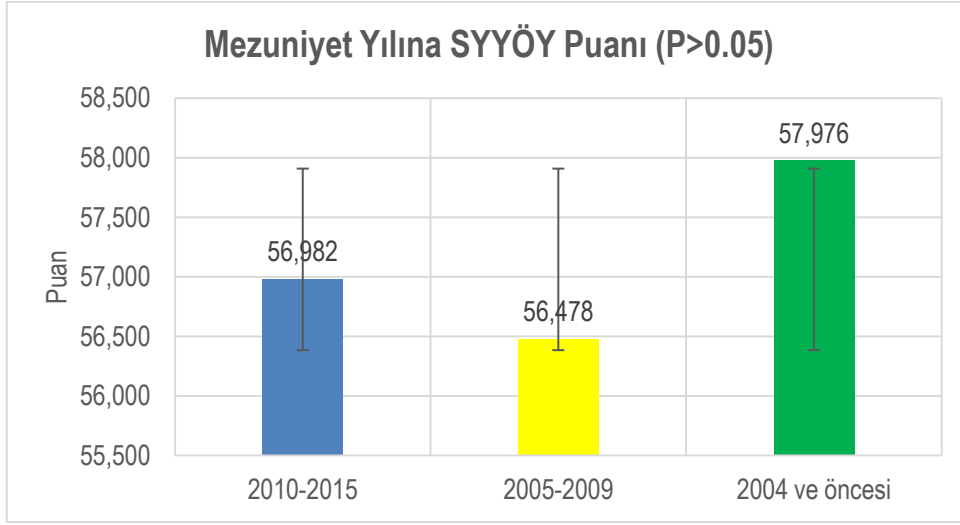
Şekil 17. Pedagojik Formasyon Eğitimi Gören Öğrencilerin ÖKYÖY puanlarının mezuniyet yılına göre F testi sonuçları

Test sonuçları mezuniyet yılının Özyeterlik İnançları alt boyut ÖSYÖY puanları arasında önemli bir fark olmadığını gösterdi ($F(2, 117) = 1.788, p > 0.05$). 2004 yılı ve öncesi mezunlarının ÖSYÖY puanları (59.762 ± 5.930) diğerlerinin puanından daha yüksek olduğu görüldü (Bak Grafik 14).

Şekil 18. Pedagojik Formasyon Eğitimi Gören Öğrencilerin ÖSYÖY puanlarının mezuniyet yılına göre F testi sonuçları

Test sonuçları mezuniyet yılının Özyeterlik İnançları alt boyut SYYÖY puanları arasında önemli bir fark olduğunu gösterdi ($F(2, 117) = 0.281, p > 0.05$). 2004 yılı ve öncesi mezunlarının SYYÖY puanları (57.976 ± 6.569) diğerlerinin puanından daha yüksek olduğu görüldü (Bak Grafik 15).

Şekil 19. Pedagojik Formasyon Eğitimi Gören Öğrencilerin SYYÖY puanlarının mezuniyet yılına göre F testi sonuçları

Tartışma ve Sonuç

Araştırmaya ilişkin bulgular incelendiğinde öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin özyeterlik düzeyleri bölüme göre ÖKYÖY, ÖSYÖY ve SYYÖY alt boyutlarında oldukça yeterli düzeyde anlamlı olduğu saptanmıştır. Cinsiyete, yaşa ve mezuniyet yılına göre ise ÖKYÖY, ÖSYÖY ve SYYÖY alt boyutlarında manidar bir farklılık gözlemlenmemiştir.

Pedagojik Formasyon Eğitimi Gören BESYO Mezunlarının ve Diğer Alan Mezunlarının Özyeterlik İnançları alt boyutlarının (ÖKYÖY, ÖSYÖY ve SYYÖY) bölüme göre anlamlı bir farklılık içerip içermediğine bakıldığında Test sonuçları Özyeterlik İnançları alt boyut puanları arasında önemli bir fark olduğunu gösterdi ($t_{(118)} = -2.18$; $p < 0.05$), ($t_{(118)} = -3.595$; $p < 0.05$), ($t_{(118)} = -4.542$; $p < 0.05$). BESYO mezunlarının özyeterlik inançları diğer bölümlere göre daha yüksek çıkmıştır. Öğretmen adaylarının özyeterlik algı puanlarının mezun alınan program değişkenine göre anlamlı bir farklılık oluşturduğuna ilişkin bulgu, Şeker vd., (2005), Capri ve Çelikkaleli (2008), ve Erişen ve Çeliköz (2003)'ün öğretmen adaylarına ilişkin yaptıkları çalışmada buldukları sonuçlarla paralellik gösterir. Uysal ve Kösem (2013) de formasyon öğrencilerine yaptıkları çalışmada öğrencilerin genel özyeterliklerini üniversiteye göre anlamlı bir fark bulmuştur

Pedagojik Formasyon Eğitimi Gören BESYO Mezunlarının ve Diğer Alan Mezunlarının Özyeterlik İnançları alt boyutlarının (ÖKYÖY, ÖSYÖY ve SYYÖY) cinsiyete göre anlamlı bir farklılık içerip içermediğine bakıldığında Test sonuçları erkeklerin Özyeterlik İnançları alt boyut puanları arasında önemli bir fark olmadığını gösterdi ($t_{(118)} = -0.184$; $p > 0.05$), gösterdi ($t_{(118)} = -1.718$; $p > 0.05$), ($t_{(118)} = -1.377$; $p > 0.05$). Uysal ve Kösem (2013) yaptıkları çalışmada cinsiyete göre anlamlı bir fark göstermediğini belirtmiştir. Boz N ve Akay H. (2011) da Sınıf Öğretmeni Adaylarının Matematiğe Yönelik Tutumları, Matematiğe Karşı Öz-Yeterlik Algıları ve Öğretmen Öz-Yeterlik İnançları konulu çalışmalarında, erkek ve kız öğretmen adaylarının matematiğe yönelik tutum, matematiğe karşı öz-yeterlik algısı, öğretmen öz-yeterlik ve akademik başarı ortalama puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık

olmadığını belirtmiştir. Bu durumdan yola çıkarak yeterlilik için cinsiyetin belirleyici olmadığını, kişinin kendini geliştirmesiyle yeterliğin paralel ilerlediğini söyleyebiliriz.

Öneriler

Sonuç olarak BESYO mezunu formasyon alan öğretmen adaylarının özyeterlik algıları diğer formasyon alan öğretmen adaylarından daha yüksektir. Bu durum BESYO mezunlarının öğrencilik yıllarında çeşitli dallarda yapmış oldukları spor münasebetiyle katıldıkları etkinlik ve müsabakalarda kendilerini spor yoluyla rahatça ifade etmelerinden kaynaklanmaktadır. Özyeterlilik için cinsiyet belirleyici bir unsur değildir. Kişinin kendini geliştirmesiyle özyeterliğin paralel ilerlediği söylenebilir.

KAYNAKÇA

Arslan A (2008). Öğretmen Adaylarının Bilgisayar Destekli Eğitim Yapmaya Yönelik Tutumları İle Özyeterlik Algıları Arasındaki İlişki, *Elektronik Sosyal Bilimleri Dergisi*, Bahar-2008 C.7 S.24 (101-109).

Atıcı M (2000). Akt UMAZ D (2010). Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Diyarbakir'daki İlköğretim Öğretmenlerinin Özyeterlik Düzeyi ve Yaşadıkları İletişim Sorunları. s.24.

Atıcı M (2000). *İlkokul öğretmenlerinin sınıf yönetiminde yetkinlik beklentisi rolünün İngiltere ve Türkiye'de seçilen bir araştırma grubu üzerinde incelenmesi*. Yayımlanmamış doktora tezi, Leicester Üniversitesi, Leicester.

Aşkar P, Umay A (2001). İlköğretim matematik öğretmenliği öğrencilerinin bilgisayarla ilgili öz-yeterlik algısı. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21, 1-8.

Bandura A (1986). *Social foundations of thought and action: A social cognitive theory*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.

Bandura A (1994). Self-efficacy. In V. S. Ramachandran (Ed.), *Encyclopedia of human behavior* (Vol. 4, pp. 71-81). New York: Academic Press. (Reprinted in H. Friedman [Ed.], *Encyclopedia of mental health*. San Diego: Academic Press, 1998).

Bandura A (1995). *Self-Efficacy In Changing Societies*. NY, The United States of America; Cambridge University Press.

Boz N, Akay H (2011). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Matematiğe Yönelik Tutumları, Matematiğe Karşı Öz-Yeterlik Algıları ve Öğretmen Öz-Yeterlik İnançları Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi, *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, Bahar 2011, 9(2), 281-312

Doğan İ (2009). *İngilizce Öğretmenlerinin Mesleki Yeterlilik Algıları ve İngilizce Öğretiminde Karşılaştıkları Sorunlar*. Yüksek Lisans Tezi. Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.

Gawith G (1995). A serious look at self-efficacy: Or waking beeping slooyt. Akt. Gökmen, Akt; Ekinci, G (2012). Ortaöğretim öğrencilerinin Biyoloji Özyeterlik Algı Düzeyleri ile Öğrenme Stilleri İlişkisinin Değerlendirilmesi. *Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi / GUJGEF* 32(3): 843-866

Köktas, S. K (2003). *Öğretmenlik Meslegine Giriş*. Adana; Nobel Kitapevi.

M.E.B. Komisyon Çalışması (1999). *Öğretmen Yeterlilikleri*, Ankara.

Ritter J, Boone W, Rubba P (2001). Development of An Instrument To Assess Prospective Elementary Teacher Efficacy Beliefs About Equitable Science Teaching And Learning (SEBEST), *Journal of Science Teacher Education*, 12(3), 175-198.

Yetim, A.A, ve Göktaş, Z (2004). Öğretmenin Mesleki ve Kişisel Nitelikleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*. Cilt:12 No:2 541-550.